

*До спеціалізованої вченої ради
ДФ 41.884.045 у Одеському
державному університеті
внутрішніх справ (65014, м. Одеса,
вул. Успенська, 1)*

ВІДГУК ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА
**на дисертацію Слаблюка Нікити Сергійовича на тему «Адміністративно-
правовий статус та особливості трансформації діяльності Державної
податкової служби України», подану на здобуття наукового ступеня
доктора філософії за спеціальністю 081 – «Право»**

Актуальність теми дисертації. Ефективна модель організаційно-структурних механізмів функціонування податкової служби займає важливу роль в забезпечення виконання завдань і функцій держави. У період реформування правової системи України відповідно до міжнародних стандартів відбувається трансформація функціонування суб'єктів публічної адміністрації. Не є виключенням і діяльність податкової служби. Створення дієвого механізму функціонування податкової служби набуває особливого значення, оскільки допомагає підтримувати фінансово-економічну стабільність в державі. При цьому, виокремлення особливостей трансформації Державної податкової служби дозволяє встановити існування окремих етапів такої трансформації, виявити проблемні питання, притаманні цим правовідносинам та розробити відповідні пропозиції.

Отже, від ефективності діяльності податкових органів залежить стан виконання державних функцій щодо регулювання економічних процесів. Разом з тим, побудова надійної моделі взаємодії між платниками податків і державою, яка користуватиметься довірою обох сторін податкових взаємовідноси має забезпечувати не тільки наповнення дохідної частини бюджету, але і дотримання прав та законних інтересів платників податків.

У зв'язку з чим, існує необхідність у комплексному дослідженні адміністративно-правового статусу та особливостей трансформації діяльності Державної податкової служби України, а також розроблення на цій основі пропозицій і рекомендацій для удосконалення законодавства в досліджуваній сфері та практики його реалізації.

Про актуальність теми дисертаційного дослідження свідчить і те, що робота спрямована на розв'язання наукових завдань визначених Концепцією

Загальнодержавної програми адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу, Стратегією сталого розвитку «Україна – 2020», Стратегією розвитку наукових досліджень Національної академії правових наук України на 2016-2020 роки та виконана відповідно до комплексної теми наукових досліджень Одеського державного університету внутрішніх справ «Пріоритетні напрямки розвитку реформування правоохоронних органів в умовах розгортання демократичних процесів у державі» (реєстраційний номер 0116U006773) і наукової теми кафедри та адміністративного права та процесу («Забезпечення прав, свобод і інтересів людини в сучасних умовах адміністративно-правовими засобами», реєстраційний номер 0121U109272).

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків та рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх достовірність. Достовірність висновків та наукових положень дисертації обумовлюється їх відповідністю тим тенденціям функціонування та розвитку національних систем права як України, так й інших європейських держав.

До того ж, обґрунтованість основних наукових положень та висновків, сформульованих у дисертації, визначається проаналізованою авторкою значною кількістю джерел, а також правильно обраною гносеологічною основою дослідження, що включає низку принципів, підходів та методів наукового пізнання.

Оцінка змісту та завершеності дисертаційної роботи. Структура дисертаційного дослідження, ґрунтується на комплексному підході до удосконалення визначення сутності адміністративно-правового статусу та особливостей трансформації діяльності Державної податкової служби України. Розділи дисертації поєднані загальною науковою метою і в них, відповідно до завдань дослідження, розкривається його об'єкт і предмет.

Здобувач опрацював значний масив загальнонаукової та спеціальної літератури, нормативних актів. Автор на підставі аналізу й зіставлення поглядів і концепцій інших науковців прийшов до власних висновків.

Нормативну основу роботи становлять Конституція України, міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, законодавчі акти України, постанови Верховної Ради України, акти Президента України і Кабінету Міністрів України, нормативні акти центральних органів виконавчої влади.

Обґрунтованість та достовірність наукових положень, висновків та рекомендацій підтверджується правильним вибором методологічної бази, що

забезпечується застосуванням раціональної сукупності сучасних загальнонаукових та спеціальних методів і прийомів наукового пізнання.

Основою методологічної конструкції дисертаційної роботи став системний аналіз, завдяки якому визначено напрями дослідження особливостей трансформаційних процесів Державної податкової служби України. В свою чергу, діалектичний метод дозволив встановити правову основу діяльності Державної податкової служби України та зарубіжний досвід організації діяльності Державної податкової служби України (підрозділи 1.2, 3.2). За допомогою логіко-системного методу сформульовано й поглиблено понятійний апарат, який використано в дисертації (підрозділи 1.3, 2.1, 2.2, 2.3). Привернув увагу й формально-догматичний метод, завдяки використанню якого дисертантом здійснено змістовний аналіз норм чинного законодавства, що закріплюють порядок взаємодії Державної податкової служби України з іншими органами державної влади, органами місцевого самоврядування та інститутами громадянського суспільства (підрозділ 2.4); визначено й охарактеризовано правову основу діяльності Державної податкової служби України (підрозділ 1.2); окреслено напрями оптимізації законодавства, що регулює діяльність Державної податкової служби України (підрозділ 3.1).

У розділі 1 «Теоретико-правові основи діяльності Державної податкової служби України» проаналізовано наукові джерела, у яких автори висвітлювали окремі аспекти адміністративно-правового статусу Державної податкової служби України та особливостей трансформації діяльності Державної податкової служби України. Досліджено правову основу діяльності та генезис становлення і розвитку Державної податкової служби України.

У Розділі 2 «Характеристика основних елементів адміністративно-правового статусу Державної податкової служби України» досліджено місце та роль Державної податкової служби в системі органів державної влади, функціональне призначення та основні завдання, методи та принципи в діяльності Державної податкової служби України.

У розділі 3 «Напрямки удосконалення Державної податкової служби України» проаналізовано сучасний стан законодавства, що регулює діяльність Державної податкової служби України, окреслено основні проблемні моменти, досліджено зарубіжний досвід організації діяльності спеціально уповноважених податкових інституцій.

Визначено, що Державній податковій службі України необхідно направляти зусилля на формування середовища, сприятливого для формування позитивного іміджу та довіри від платників податків. Визначено з урахуванням міжнародного досвіду організації податкового контролю основні напрями реформування, які необхідні сучасній Державній податковій

службі України, зокрема: гармонізація чинного податкового законодавства України; поступове обмеження податкового тиску шляхом спрощення процедур адміністрування податків і зборів; активізація просвітницької роботи; вдосконалення контрольно-перевірочних заходів шляхом приведення вітчизняного податкового законодавства у відповідність з міжнародними стандартами, що детально регламентують порядок проведення кожного виду податкової перевірки; формування електронної бази даних для накопичення, обробки та зберігання інформації щодо обліку кожного платника податків, його податкових зобов'язань; створення постійно діючого інформаційно-довідкового центру для надання платникам податків консультативних послуг і роз'яснень з питань податкового законодавства.

Запропоновано введення відкритого реєстру службових посвідчень працівників Державної податкової служби України. На основі досвіду Швеції та Сполучених Штатів Америки доведено необхідність посилення в Україні організації та проведення Державною податковою службою України масово-роз'яснювальної та просвітницької роботи, спрямованої на запобігання можливим податковим правопорушенням.

На основі вищезазначеного, можна зробити висновок, що сформульовані у дисертації наукові положення, висновки та рекомендації мають належний рівень обґрунтованості та достовірності.

Наукова новизна одержаних результатів. Необхідно зазначити, що дисертація є першим у вітчизняній адміністративно-правовій науці цілісним комплексним дослідженням адміністративно-правового статусу та особливостей трансформації діяльності Державної податкової служби України. Відтак на схвалення заслуговують більшість положень наукової новизни, які виносяться на захист. Насамперед, це сформульовані дефініції таких понять, як «правова основа діяльності Державної податкової служби України», «етапи трансформації діяльності Державної податкової служби України» та ін.

Вважаємо цілком виправданим висновок дисертанта про те, що під ефективністю реалізації методів діяльності Державної податкової служби України, слід розуміти їх здатність досягати поставлених цілей з максимально корисними результатами і мінімальними витратами часу та ресурсів. Влучно також зазначено, що впровадження якісного механізму реалізації методів є запорукою належного виконання Державною податковою службою України функції щодо поповнення бюджету.

У результаті проведеного дослідження автором сформульовано низку висновків, спрямованих на удосконалення Державної податкової служби

України. Зокрема, запропоновано розробити Порядок впровадження системи заходів, спрямованих на підвищення податкової культури. Окрім того, надані зважені пропозиції щодо напрямків оптимізації законодавства, що регулює діяльність Державної податкової служби України.

Значення одержаних результатів для науки й практики та рекомендації щодо їх можливого використання. Практичне значення одержаних результатів полягає у тому, що вони становлять науково-теоретичний та практичний інтерес та можуть бути використані у різних сферах. Зокрема, у науково-дослідній сфері – як основа для подальших наукових досліджень проблемних питань адміністративно-правового статусу Державної податкової служби України. У правотворчості – для підготовки пропозицій щодо вдосконалення законодавства, яким урегульовано питання адміністративно-правового статусу Державної податкової служби України. У навчальному процесі – під час викладання студентам закладів вищої освіти дисциплін «Адміністративне право», «Податкове право», «Митне право», у підготовці підрозділів підручників та навчальних посібників із відповідного навчального курсу, а також статей і наукових повідомлень.

Повнота викладення наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, в опублікованих працях. Основні положення роботи знайшли відображення у 9 наукових статтях, з яких 5 – опубліковані у вітчизняних виданнях, що визнані як фахові з юридичних наук, 1 – у міжнародному виданні, а також у 3 тезах доповідей на науково-практичних конференціях.

Ознайомлення з друкованими науковими роботами автора свідчить про те, що результати дисертаційного дослідження повно висвітлені у наукових працях й апробовані в низці виступів на конференціях, а самі роботи опубліковані у зарубіжних наукових виданнях та у наукових фахових виданнях, що входять до затвердженого переліку.

Дискусійні положення та зауваження до дисертації. Разом із тим, окремі положення дисертації є недостатньо аргументованими, дискусійними або такими, що потребують додаткового обґрунтування, у зв'язку з чим можливо сформулювати наступні зауваження.

1. Із урахуванням вибору назви теми, дисертаційна робота значно б виграла якщо автор більше уваги приділив проведенню порівняльного аналізу основних елементів адміністративно-правового статусу Державної податкової служби України, виокремивши особливості їхньої трансформації на кожному етапі історичного розвитку служби.

2. У дослідженні автор надає пропозиції щодо оновлення редакції Кодексу професійної етики працівника Державної податкової служби України та її територіальних органів. Водночас самого тексту Кодексу професійної етики працівника Державної податкової служби України в дисертації не запропоновано.

3. Погоджуємось із пропозицією автора щодо необхідності затвердження Порядку впровадження системи заходів, спрямованих на підвищення податкової культури, вважаючи її слушною та практично необхідною. Одночасно зважаючи на актуальність і практичне значення дисертації, здобувачеві варто було розробити та запропонувати текст проєкту порядку, що додало б дослідженню ваги з точки зору задоволення потреб практичної діяльності суб'єктів публічної адміністрації.

4. У тексті роботи досліджено порядок взаємодії Державної податкової служби України з іншими органами державної влади підрозділі. Разом з тим, поза увагою дисертанта залишилось питання оптимізації та розвитку взаємовідносин з органами місцевого самоврядування та новоствореними об'єднаними територіальними громадами.

Висновок щодо відповідності дисертації встановленим вимогам

Наявність дискусійних питань, насамперед, характеризує складність і актуальність досліджуваної теми та власний підхід до її розгляду дисертантом. Висловлені зауваження носять, в першу чергу, рекомендаційний характер і не знижують загальної позитивної оцінки даного дисертаційного дослідження, яке є завершеною науково-дослідницькою роботою, виконаною на належному науковому рівні. Автор провів плідне дослідження, продемонструвавши своє вміння глибокого аналізу наукових проблем у важливому напрямку науки адміністративного права. Джерельна база та методологія дослідження забезпечують ґрунтовний та досконалий аналіз обраної автором теми, а зроблені висновки, пропозиції та рекомендації є чіткими та переконливими. Результати дисертаційного дослідження мають як теоретичне, так і практичне значення.

Дисертаційне дослідження Слаблюка Нікіти Сергійовича на тему «Адміністративно-правовий статус та особливості трансформації діяльності Державної податкової служби України» відповідає вимогам Тимчасового порядку присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 6 березня 2019 р. № 167, Вимогам до оформлення дисертації, затвердженими наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 р. № 4, а її автор заслуговує на присудження йому ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 – «Право».

Офіційний опонент:
кандидат юридичних наук,
доцент, доцент кафедри
адміністративного і
фінансового права
Національного університету
«Одеська юридична академія»

Тетяна БІЛОУС-ОСІНЬ

Підпис Т. Білоус-Осін засвідчую:
Ректор
Національного університету
«Одеська юридична академія»

Олег ТОДОЩАК